

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

Ing. Jan Slavík, Ph.D.

Habilitační práce

Účinnost plateb za komunální odpad – změna paradigmatu

Oponent

doc. Ing. Peter Pisár, PhD.

**Pracoviště opONENTA,
instituce**

Katedra financí a účetnictva
Ekonomická fakulta
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Aktuálnosť témy

Nielen z pohľadu aktuálnosti témy, platby za komunálny odpad nepochybne patria do kategórie klasických ekonomických nástrojov regulácie v oblasti odpadového hospodárstva a environmentálnej politiky na úrovni štátu a EÚ. Tie sa snažia zlepšovať nakladanie s odpadmi, aj keď v mnohých krajinách existujú nedostatočne účinné politiky v oblasti odpadového hospodárstva. Práve jedným odporúčaním pre použitie ekonomických nástrojov z úrovne EÚ sú práve platby za odpad pre občanov a ich motivácia k udržateľnosti. Z pohľadu dôvodov pre ich zavedenie a existujúci výskyt externalít má tento druh intervencie v teórii verejnej mikroekonomickej svoje nepochybné miesto. Otázka účinnosti nielen samotných platieb, ale aj konkrétnej verejnej politiky, je však dlhodobo diskutovanou témou, keďže tzv. klasické ekonomické nástroje environmentálnej regulácie štátu v zásadných prípadoch „zlyhávajú“ a nemajú motivačný charakter. Potvrdzujú to aj mnohé v práci uvádzané štúdie zaoberajúce sa výskumom účinnosti týchto druhov platieb v ČR. Zmena postojov spotrebiteľov/producentov odpadov si zrejme vyžaduje odlišný prístup regulácie a hľadania iných alternatív, ako aj motivácie na ich strane, čo predmetom skúmania nových škôl ekonomického myslenia, konkrétne behaviorálna ekonómia. Práve v tomto smere práca má za cieľ zmapovať vývoj ekonomického myslenia v oblasti využívania systému poplatkov za odpad ako nástroja klasickej regulácie s nakladaním odpadov a diskutuje o motivačných prvkoch, ktoré by mali zmeniť recyklačné správanie sa spotrebiteľov/domácností a ich koexistencie s poplatkovými systémami.

Obsah habilitačnej práce ako aj uplatnený prístup k zmene paradigmy vnímania účinnosti poplatkov od klasickej (environmentálnej) ekonómie k novým školám ekonomického myslenia, konkrétne inštitucionálnej a behaviorálnej ekonómie v miestnom rozvoji otvára mnohé otázky, ktoré by mohli vyvolať nielen odborný záujem o danú problematiku, ale aj reálnu implementáciu navrhovaných odporúčaní. Týmto je habilitačná práca výnimočná a užitočná.

Vhodnosť zvolených metód

Habilitant vo forme empirickej analýzy zdôvodňuje metodologický postup napĺňania cieľa habilitačnej práce, ako aj vhodne použité metódy získavania dát (primárny dotazníkový výskum s rozsiahlou reprezentatívnou vzorkou) a následnej štatistickej verifikácie v samostatnej 10 kapitole. V analýze zhodnocuje vplyv poplatkových systémov a situačných premenných na účinnosť obecných systémov nakladania s odpadmi. Autor využil štatistické

metódy -lineárna regresia a t -test pre nezávislé premenné, čo pozitívne ovplyvnilo argumentáciu dosiahnutých výsledkov primárneho výskumu. Posúdením habilitačnej práce z pohľadu naplnenia hlavného ako aj čiastkových cieľov, ktorým podriadil zvolené postupy konštatujem, že súbor zvolených metód bol vhodný.

Pri spracovávaní teoretických východísk sa habilitant opieral o paletu metód vedeckého poznania - metódu abstrakcie, historicko-logickú metódu, metódu komparácie, metódu analýzy a syntézy a metódu dedukcie. Pozitívne možno vyzdvihnúť komplexné spracovanie teoretickej časti habilitačnej práce (kapitola 2 a 3), výsledky ktorej rozširuje poznanie environmentálnej ekonómie a trhového zlyhávania s pomerne kvalitnou diskusiou autorov zaoberajúcich sa problematikou verejnej mikroekonómie a zlyhávania štátu. Použitie vybraných metód na jednotlivých úrovniach skúmania habilitant vhodne argumentuje, priebežne dosahované výsledky empirického výskumu prepája s výsledkami z pomerne rozsiahleho vlastného publikovaného výskumu. Takýto prístup k vymedzenému v habilitačnej práci problému svedčí o cielenom, systematickom a relatívne dlhodobom záujme habilitanta o komplexné uchopenie problému, so zodpovedajúcou odbornou, publikačnou i výskumnou činnosťou.

Prínosy habilitačnej práce

Habilitačná práca predstavuje vklad do rozvoja teoretických poznatkov o verejnej mikroekonomii s dôrazom na ekonomiku štátnych zásahov a ich zlyhávania v oblasti environmentálnej regulácie (kap. 2 a 3). Prepája moderné školy ekonomického myslenia-behaviorálnej ekonómie, keďže objektom je naďalej spotrebiteľ (ako človek), so skúmaním vplyvu spektra psychologických dimenzií rozhodovania a inštitúcií, ktoré vplývajú na jeho nákladovo-úžitkovú kalkuláciu (kap. 6) a to v priamej nadväznosti na konštrukciu platieb za komunálny odpad a nákladovosť obecného systému. Posúdením teoretických prístupov v neoklasickej ekonomii a zlyhávania trhu na príklade environmentálnej ekonómie, vymedzením dôvodov pre štátne zásahy formou regulačných opatrení a hľadania jej optimálnej „miery“ a potrieb internalizácie externalít, diskusie k zavedeniu poplatkového systému do regulačnej praxe a využitím tzv. psychologických faktorov pre rozhodovanie sa spotrebiteľa na báze behaviorálnej ekonómie, vytvoril komplexný rámec pre konfrontáciu systematicky usporiadaných teoretických poznatkov a reálnych podmienok pre ich súčasné i perspektívne možnosti implementácie v SR. Obohatenie je zreteľné tiež v tom, že výsledkami empirickej analýzy habilitant potvrdil zistenia o významnosti variabilných platieb ako účinný ekonomický nástroj na dosahovanie environmentálnych cieľov v podmienkach miesta obcí, čo prirovnáva aj k výsledkom publikovaných štúdií. Pozitívne zistenia zdôrazňuje pri uplatňovaní motivačného systému v konkrétnych miestnych podmienkach, ktoré presahujú rámec poplatkovej povinnosti.

Habilitačná práca súčasne obsahuje celý rad konkrétnych návrhov a odporúčaní, ktoré sú výsledkom rozsiahlych empirických výskumov a ktoré predstavujú prínosy pre prax z hľadiska ich možného uplatnenia nielen v podmienkach ČR, ale aj na Slovensku ako aj v ďalších krajinách. Z pohľadu profilácie a nadväzujúceho (resp. vyvolaného výskumu) habilitanta do budúcnosti, predstavuje konkrétne zameranie jeho ďalšieho výskumu na behaviorálne aspekty rozhodovania domácností a ich koexistencia s klasickými poplatkovými systémami, čo nepochybne prepája poznatkovú bázu na výskum experimentálnej ekonómie z pohľadu garantujúceho pracoviska. Autor prináša nové poznatky využiteľné viacerými vednými disciplínami v odbore "Verejná ekonomie".

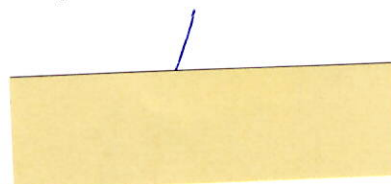
Dotazy oponenta k obhajobe habilitačnej práce (počet dotazů dle zvažení oponenta)

Vzhľadom na hodnotenie práce, nemám konkrétne a bližšie dotazy k jednotlivým súčasťam habilitačnej práce.

Závěr

Habilitační práce Ing. Jana Slavíka, Ph.D., „Účinnost plateb za komunální odpad – změna paradigmatu“ ***splňuje*** – ***nesplňuje*** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Veřejná ekonomie.

Brno dne 20.5.2019

.....
podpis